

VRIENDENLOTERIJ EN
HET CONCERTGEBOUW

Het concert dat u vandaag bezoekt is onderdeel van de VriendenLoterij ZomerConcerten; een divers programma, van klassiek tot pop en jazz, in een zomerse en informele sfeer. Deelnemers van de VriendenLoterij krijgen met hun VIP-KAART 50% korting op concertkaarten voor de VriendenLoterij ZomerConcerten en kunnen met voorrang bestellen. Het Concertgebouw en de VriendenLoterij wensen u een geweldig ZomerConcert!

© Eduardus Lee

luister
relax
geniet

classicnl
non-stop de mooiste
klassieke muziek voor iedereen
app | kabel | classic.nl

VRIENDENLOTERIJ
ZOMER
CONCERTEN

Vrijdag 30 augustus 2024
Grote Zaal 20.00 uur

Residentie Orkest Den Haag
Kerem Hasan, dirigent
Jean-Guihen Queyras, cello

Zoltán Kodály 1882-1967
Dansen uit Galanta (1933)
Lento
Allegro moderato
Allegro con moto, grazioso
Allegro
Allegro vivace

Pjotr Tsjaikovski 1840-1893
Romeo en Julia, fantasie-ouverture naar Shakespeare in b (1869-80)

PAUZE

Antonín Dvořák 1841-1904
Celloconcert in b, op. 104 (1894-95)
Allegro
Adagio ma non troppo
Finale: Allegro moderato

ZOMERCONCERTEN.NL

HET
CONCERT
GEBOUW

TOELICHTING

Zoltán Kodály werd geboren in 1882 in het Oostenrijks-Hongaarse Rijk en groeide op in Galanta, vandaag de dag een stad in Slowakije. De eerste klanken die hij als kind hoorde waren die van een beroemd Roma-orkest. Later trok hij met een fonograaf door Hongarije om duizenden volksliedjes en melodieën van het platteland vast te leggen. Kodály's composities werden sterk beïnvloed door de lokale volksmuziek. Zo zijn zijn *Dansen uit Galanta* uit 1933 gebaseerd op de zogenaamde verbunkosmelodieën uit de vroege negentiende eeuw. Een verbunkos (van het Duitse Werbung) is een opzweepende Hongaarse mannedans die door het leger werd gebruikt als lokkertje bij het werven van jonge mannen op het platteland. In de muziek is de klarinet prominent aanwezig, deze imiteert de traditionele tarogato, de Hongaarse variant van de klarinet. Het werk opent met een langzame introductie die overgaat in een klarinetcadens en een Andante maestoso, gevolgd door vier snelle dansdelen.

Romeo en Julia

Naast volksmuziek was voor veel negentiende-eeuwse componisten Shakespeare een grote inspiratiebron. Pjotr Tsjajkovski componeerde drie werken met shakespeareaanse titels en onderwerpen. De laatste was zijn fantasie-ouverture *Romeo en Julia*, die hij voltooidde in 1880. Het stuk begint in rustige, kerkmuziekachtige sferen in de kapel van broeder Laurens. Maar er is al gerommel in de lage strijkers, iets oncomfortabels. De introductie bouwt verder op en laat muziek horen die het conflict tussen twee Veronese

families uitbeeldt, de Capuletten en de Montagues. Na een zwaardgevecht horen we de eerste noten van het beroemde liefdes-thema; Romeo ontmoet Julia. Het leidt tot de balkonscène. De passie en het verlangen zijn bijna ondraaglijk maar bij deze opwindig is er weer de voorbode van iets naars. Twee bekkenslagen beelden de dubbele zelfmoord uit van het liefdeskoppel. Aan het eind horen we de begrafenis van de twee.

Hommage aan een oude liefde

Ook het *Celloconcert in b*, op. 104 van Antonín Dvořák is verbonden aan een liefdes-geschiedenis. De Tsjechische componist gaf in zijn jonge jaren pianolessen aan de zusters Josefina en Anna Čermáková. Dvořák werd verliefd op de zestienjarige Josefina en om haar voor zich te winnen componeerde hij een groots celloconcert. Toen Josefina zijn hand weigerde liet hij het stuk verder op de plank liggen, het werd nooit uitgevoerd. Hij trouwde toen maar met Anna. Pas bijna dertig jaar later, in 1894, begon hij weer aan een celloconcert. Hij was toen directeur van het conservatorium van New York. Het stuk reflecteert enerzijds New Yorks jonge, bruisende cultuur en anderzijds Dvořáks heimwee naar Bohemen en naar Josefina. Haar lievelingslied verweefde Dvořák in het tweede en derde deel en nadat ze overleden was herschreef hij het laatste deel tot een hommage aan haar. En wat voor hommage is dit stuk, het werd het allerbekendste *Celloconcert* uit de muziekgeschiedenis!

Marika Tuin

BIOGRAFIE

Het **Residentie Orkest Den Haag** werd opgericht in 1904. In de jaren dertig brak er een gouden tijd aan. In de zomers werkte het orkest met topmusici in de Kurzaal in Scheveningen. Componisten als Hindemith, Bartók, Stravinsky en Ravel dirigeerden hun eigen werk. In 1947 maakte Leonard Bernstein zijn Nederlandse dirigeerdebuut bij het Residentie Orkest. Na het afbranden van het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen in 1964 zwierf het orkest door Den Haag, tot in 1987 de Dr Anton Philipszaal werd geopend. Sinds 2021 is de nieuwe concertzaal Amare de thuisbasis. Chef-dirigent is Anja Bihlmaier. De Brits/Cypriotische dirigent **Kerem Hasan** (1992) werd geboren in Londen en studeerde aan de conservatoria van Schotland, Weimar en Zürich. In juni 2018 debuteerde hij bij het Concertgebouworkest met Mahlers *Negende symfonie* als invaller voor Bernard Haitink. Hij dirigeerde het concert zonder repetitie! Dit was tevens zijn debuut in de Grote Zaal, waar hij sindsdien diverse malen terugkeerde. Van 2019 tot 2023 was Hasan chef-dirigent van het Tiroler Symphonieorchester Innsbruck. De Franse cellist **Jean-Guihen Queyras** is een veelzijdig musicus die als missie heeft componist, uitvoerder en publiek zo dicht mogelijk bij elkaar te laten komen, om het publiek een onvergetelijke ervaring te geven. Deze benadering leerde hij van componist Pierre Boulez, met wie hij een lange artistieke samenwerking had. Queyras speelt graag oude en hedendaagse muziek, maar wordt ook gewaardeerd om zijn uitvoeringen van de bekende grote meesterwerken voor cello en orkest. Zijn discografie is indrukwekkend en veelgeprezen. Queyras is docent aan het conservatorium van Freiburg.

SUMMARY

When Zoltán Kodály grew up in Galanta – today a city in Slovakia – the first sounds he heard were those of an orchestra of Romani people. Kodály later travelled through Hungary with a phonograph to record thousands of folk songs, and local folk music heavily influenced Kodály's compositions. He based his 1933 *Dances from Galanta* on early nineteenth century 'verbunkos' melodies. A verbunkos (from the German: Werbung) is a rousing, manly Hungarian dance used to lure young men into the army. Whereas Kodály found inspiration in folk music, Pyotr Tchaikovsky turned to Western European culture, specifically Shakespeare. His *Romeo and Juliet Overture-Fantasy* paints a musical picture of Shakespeare's love story; an opera without words, but the music speaks volumes. A romance closer to home inspired the Czech Antonín Dvořák to write his *Cello Concerto in B minor*, op. 104. In his younger years, Dvořák taught piano to two sisters. He fell in love with one, Josefina, but she rejected him, so he married her sister, Anna. Thirty years later, in 1894, Dvořák composed his glorious *Cello Concerto* in honour of Josefina, who was seriously ill. He wove her favourite song into the second and third movements.

Translation: Eileen Stevens

EN VERDER...

ZOMERCONCERTEN LIVE!

Geniet nog even na van het concert tijdens ZomerConcerten Live! Met vanavond een ontmoeting in de Spiegelzaal met Kerem Hasan (dirigent) en Jean-Guihen Queyras (cello). U bent van harte welkom.

QNTDEK MEER

Op concertgebouw.nl/ontdek gaat een wereld voor u open. U vindt er video's, interviews, verhalen, podcasts, concertregistraties en nog veel meer. **Lees bijvoorbeeld het interview met Jean-Guihen Queyras op concertgebouw.nl/queyras.**

STEUN ONS

Draag bij aan de toekomst van Het Concertgebouw, nu of later. concertgebouw.nl/steun-ons

CONCERTTIP

zo 08/09

11.00 uur
Grote Zaal

Beethovens Symfonie nr. 7 en Anastasia Kobekina speelt Rococo-varianties

Beethovens grandioze *Zevende symfonie* speelde een hoofdrol in de Oscar-winnende film *The King's Speech*. Vandaag klinkt het werk door Brussels Philharmonic onder leiding van Ilan Volkov. Anastasia Kobekina laat haar prachtige Stradivarius-cello schitteren in Tsjajkovski's *Rococo-varianties*.

